

Увлин цагт бидн хөөдөн ягъдж бэрнэвдн

Сарпинск районы „Гигант“ колхозин ах хөөч
Иван Климович Никитенкон келсн үг

Торгын нооста хө цааранднь бөсклгнэ туск КПСС-н ЦК-н болн СССР-н Министрмүдин Советин бичгэр күүр-күүндвр кеггэд, селәнэ эдл-ахун „Гигант“ артелин колхозникуд, зургьадгч тави джилни сүүлэр багъ гихдэн 100 миньгын хөбтэ болх, ноос гаргьгын хойр холван икдүлх зура темд-глсн.

Хө түргэр бөсклгнэ улнь ниднин джилд тэвгдлэ. Хөбчрин кесг бригаде хөбнэ төл икэр азад экәси салгьх күүр-гын сәәнәр хәләдж асрад, хад-гьдхала, ноос киргьлгнэ зурагьан давулдж күүдәхәлэ. Ах хөбчир Александр Перекрестов, Тимофей Котляров, Антон Минаевич, Иван Лешетюхин, Федор Калинин ахта 1957 джилд нәәднр 100 хөн болгьнас 112—118 хургь авчав.

Хөбчрин им ик дилврн ашд—хөн малас ордг ору дөрвн сай шаху арслнь болдж бөс.

Хөн малиг дилвртәггяр бөскхд манд Хар газрин идг дөнв болна. Газрин элвг идгт хөбдиг сән чинәтәггяр бәрх аргь бәәнә, тегәд чиги хөбнә төл боли ноосн икәр авгдн. Болв эн көдлмш, нег үлү увлин цагт, амрар кегдхш.

Хар газрт цасн багъ үвлтә джил ховрар болна. Зәрмдән долән хонгин ут-туршарт күүчтә шуургын шуурна, ик цасн унна. Мөстсн цагт нег үлү көдлмштә болна. Тним зовлнә-түрүтә болдг болв чиги, малан сәәнәр үвлзүлдж гаргь-навдн. Багъ наста хөбчирт увлин цагт хөд ягъдж идүлдж хәләдгин тускар мелүлдж кел-хәр седжәнәв.

Бригадт батгдсн газрин идг загоггяр хувалгьтә. Иим диг-даран дегд олзта болна. Идг-дәд, идгнә муурсн загосар бөсн тәргдәд сәәрүлгднә. Ниднин джилд 10 гар гектар газрт зултргын боли чөдргын бөсн тәргдв.

Загоггяр хувагдсн газрин идгиг иигдг эдлнәвдн: дулан сән цагла отаран кошарин бмн, эс-гидж барун-бмн үзг хәләл-

гьдж, 2—3 километр гаргьдж идүлнәвдн Киити цагт болхла, салкь брүлдж идүлгднә.

1956 джилд мана колхозин сән хөбчир намрин дулан цагт сала-сартг, дора газрар хөбдән идүләд йовдг билә. Би терүг төргән авсн уга биләв. Нам бичкн цасн унсн, увлин цагт чиги минн үүрмүд, дора хотхр газрар хөбдән идүлхәр седдг билә. Иигдг идүлгнә ол-зинь би хөбннә медүв. Тингхд ним юмн бәәсн. Цасн орад, дора газриг дарчксн цагт, хөбч Егор Нещеретовин учаскар дәврдж йовув. Хәләхлә, хөб-днв бидр, цомг газрар идг йовна, идгнә йир сән. Эзн хөбч бөрддг ирәд—ю хәлә-джәнәч, чини газрин идгнә муй—гидж нанас сурв. Дора хотхр, нуурмудар, саласар сән идг билә, ода цасн дарчкж, хөбдән хамаран гаргьдж идүл-хән медджәхшив—гидж би хәрү бгвв.

—Тним болхла му, нанд чиги тним йовдл гарла—гидж Нещеретов, инәлжәггәд, нанд келв. Тернә ним учрта юмн бәәдж. Увлин цагт дора, сала-сартг газрт цасн ик болна, те-рүнд отар хө идүлдж болш уга. Тегәд, цасн багъ цагт даньгин сала-сартг газрар идүлх зөвтә бәәдж, бидр, цомг газрин цасн кезәд чиги багъ болна, тегәд тним газрин ид-

гиг дурта цагт эдлдж бол-джана.

Ода бидн хөбдән түрүн болдж дора, сала-сартг газрар идүл-нәвдн. Хөбч болгын кошар эргидк идгән идүлл уга хад-гьлна. Кошар эргидк газрин идг хөд хургьлх цагт, эс-гидж холд гаргьдж болш уга, шуур-гьтә-бортә цагт кергтә болж.

Хө идүлгнә диг-дарна тускар бас мартхмн биш. Хөб-нә чинәгннә яслгнәд эн бас чинртә болдг. Газрин идг яма-ран бөстәгннә медх кергтә. Эрт брүггяр, нег үлү киити цагт хөд шүрүн бөс сәәнәр дурлдж иднә, бдрәр болхла чөдргын, зултргын бөстә газ-рар идүлгднә. Тингдг дарагыннә олдж идүлхлә, хөд чинәггән геехш, тегәд теднә ноосн чиги ик болна, төлнв бас сән болна.

Ода мана отарин хөд—цуг-тан таргын, никт нооста—хөн болгьнас 7-д килограмм ноосн авгдхнв лавта.

Ниднин джил хөн болгг 180-л арслнв мөнгнә ор-орла, терүг багъ гидж келх кергтә. Эн джилд нәәднр 100 хөн болгьнас 130 хургь, хөн болгьнас 200 арслнв мөнгнә ору авхар темдгдәнәвдн. Эдн шунлгтә сән мана көдлм-шәс учрхиг бас меджәнәвдн. Төрснәннә төлә юугьан чиги нөбшгөвдн.

Бичдг авсн
А. МЕЛЬНИКОВ.